

מסורת הש"ס

א) ערכין כג: טו
ב) ב"ק מג: כהו"כ
ג) ק"י כ"ב קה"ה
ד) קדושין טו
ה) כותובות י"ט
ו) ב"ק מ: טו
ז) בב"ב טו
ח) ק"ד ק"י

תורה אור השלם

1. והתודו את חסדך
אשר עשו והשיב את
אשמו בראשו והחישו
יָסֵף עֲלָיו וְחָן לְאִשֶׁר
אָשָׁם לוֹ: במדבר ה' ז

מוסף רש"י

מוסף עור דגיר. בעל
חוב יוסף עור להלוות
דגיר ליה (שד"ח כג).
וזקפן עליו במלוה.
שלא נתן לו שפעון דמי
השדה אלא כח לו שער
חוב עליה (כותובות כב).
ופייסיה בזווי. נמעות
דמי השדה שהיה חייב
לתמי פייס את המטה
בשביל ראובן שבאחריות
מכה לו (שם). משלטי
שבקי אבון גבך. והיה
בעל חוב של אבני מוסק
ממנו שאין לו קרקע,
והמעות לא היה לך
לתן, דמטלטלי דיתמי לא
משמעדי לבעל חוב ומה
גם אהי און לך לחזור
עליו על האחריות, לפי
שאין לו קרקע מאבני
(שם). מגבי להו ארעא.
שבטעוהו יתומים יפיע
לון קרקע בזמי המעות
והדר גבי מייסו בשביל
אחריות אביהם ולא מנו
לממיר לא ירשע קרקע
זה מאבני אלא לקטוהו
נמעות, דלמר להו עיי
שעוד חוב אביס בה
לם שהי אה לם מירושם
קרקע שלק אביס בזוי
(שם). בעל חוב. של
אביס, חזרו וגובה
אותה מהם. כאלו פלה
לם ממש מירושם (שם).
ח"ל ונתן לאשר אשם
לו. ולא כח לאשר
הלוה, אלא לאשר האשם
שלו, ואשם הוא קרן,
דאמרינן בחגול (ב"ק
ק). למי שהקין של
(כותובות טו). לאשר הקין
שלו, ולא כח לאשר טעה
בו (שם כב). כשהרהינו
אצלו. שמסכו פידו
משכון (כותובות טו). שנתנו
משכון ביד נכרי, ללא
מחוקר גובינה ולאו שעוד
אלא קיימא ממש (ב"ק כג).

מוסף תוספות

א. שהיה לא הגיע זמן של
פריעה, כדמובא בכתובות
[פ] דבעינן הוכחה
שתיכבם לשם תפיסה
מחיים וכו'. ונא"ל לא זקפן
עליו במלוה הוה שפעון
מצי למימר שהיה תופס
ממון מחיים וכו', דמגדיר
ליפרע מיד בלא איתור.
תוס' ר"פ.

כל שעה פרק שני פסחים

לא

ואסי מלוה ופריק. מן ההקדש בדבר מועט כדי שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון וגובה חובו כדמתן בערכין צפרק שום יתומים (ג:).
הקדש צמטעים מנה והיה חובו מנה מוסף מלוה זה על הלוואתו דינר ופודה את הנכסים הללו מיד הקדש כדינר זה ונטולין בחובו ודינר ליהיב מפרש טעמא
התם שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון. ואף על גב דלמר רבא (כתובות דף טו:). הקדש חמץ ושיחרור מפקיעין מדי שיעבוד דוקא קדושת הגוף קאמר רבא כגון קונמות או בהמה לקרן או בגד שפירסו על המת כי הויא דיצמות(דף טו:). גבי אילטלא דמילתא דפירסוה יתמי אמיתנא דהוה משמעדי לכתובת האשה דלמר רבא קנייא מיתנא אכל קדושת דמיס לא אמרינן: כי פליגי דאקדיש מלוה. בתוך הזמן את הקרקע המשועבד לו ולא הקדיש את החוב אלא הקרקע והשתא כשהגיע הזמן ולא פרעו זה והוא בלא לגבותה מן הלוה חוזר בו מן ההקדש: כיון דאילו הוה ליה זיוו ציוס הזמן הוה מסלק ליה למלוה מן הקרקע בזוי אישמתחא שלא היה הקרקע קנוי לו עדיין אלא עכשיו כשהוא גובה אותה בחובו היא נקנית לו: באחריות. שמה יטלנה בעל חוב דראובן משמעון בשביל חוב שיעבדה לו ראובן שישלם לו ראובן זה מעותיו לשמעון ולא היו לו נכסים עוד על דבר אחריות זה: וזקפן עליו צמלוה. שלא היו מעות לשמעון שפסק על שדה זו וכחז לראובן שטר עליהן ושיעבד נכסיו לו עליהן: ומא ראובן. המוכר וכל בעל חובו וטורפה משמעון ועדיין לא נתן שמעון המעות לראובן ולא ליתומי צלותם עליה אחריות מכירה דלצוהון קביל עליה אחריות מכירה זו אפילו הכי יכולין בני ראובן לבעל על שמעון ולומר און מטלטלי שבק לבון גבך לא היית חייב עליו אלא מעות ולא היה לך ליתן לבעל חוב ולא לעבד בשביל אביהם חובות אביהם חל שיעבדו עליהן אלא על מעות שלא היו בעין לא חייב שיעבדו מחיים עליהן וכשהן בעין אין כאן ליה ולבעלי המעות דהיינו יתומים לא הלוה זה כלום: ואמר רבא גרסינן: אי פיקת. זה שמעון יטעון ויאמר להם אין לי מעות לפרוע לכם אלא קרקע יש לי ונתנה להם בחובותם (ט). וחזר וגובה אותה מהם בשביל אחריות מכירה שקבל אביהן עליו דהשתא כי אביו הוה ארעא איגלאי מילתא דלאו המחזיר לו כלום דשביק גביה אלא קרקע: בעל חוב. אחר של אביהן חזר וגובה אותה מהן אלמא אמרינן הנוטל קרקע בחובו מאותה שעה שנתן לו המעות נקנית לו: א"כ. אמרינן איגלאי מילתא למפרע שהיתה קנויה לאביהן קרקע זה שגבו בחוב אביהן משום הכי צ"ע אחר של אביהן חזר וגובה אותה מהן דכמאן דגבי לה מחיים דלצוהון דמי: אלא אי אמרו. כל הגובה קרקע בחובו אינה קנויה לו אלא מגבייה ואיך אמאי בעל חוב אחר חזר וגובה אותה מהן לא יאה דבר זה אלא כמי שקנו יתומים קרקע בנמעות שלהן מי הוה משמעדל לבעל חוב: שאני התם דלמר להו כי היכי דמשמעדל לנצוהון משמעדנא נמי לבעל חוב דלצוהון מדרבי נתן. לעולם מכאן ולהבא הוה גובה ומאי דלמר רב נחמן בעל חוב חזר וגובה אותה מהן משום דלמר לון בעל חוב ליתומים מכה מי צלתם וגביסם קרקע זו מכה שיעבוד של אביהן וכי היכי דמשמעדל לנצוהון קרקע זו של ליה שיהו מלכיים משמעדנא נמי לרדי שהיית מלוה של אביהן והמחזיר לו כלום משמעדל לי מדרבי נתן הלכך קדם שיעבדו עליה אלא ליה שהיתה ברשותו. ושמעון נמי אמר להו לבני ראובן כי היכי דהו נכסיי משמעדנא לנצוהון גס לעצמי מכה אביהן שהיה ליה אלאי מחמת אחריות המכירה מדר' נתן דמה לי אני מה לי אחר הלכך אע"פ שלא היתה קנויה לאביהם מחיים חל שיעבדו עליה אלא עצמי: לאשר אשם לו. לאשר הלוה לו לא נאמר אלא לאשר אשם לו לאשר הקרן שלו. צבצבא קמא (ט). אמרינן אשם זה קרן: סגן נכרי שהלוה בו. קס"ד. השתא בשלל מסרו לו אלא שיעבדו לו כשאר לווים שאם לא אהן לך עד יום פלוני בלא לבימי וגובה מחמתן זה: כשהרהינו אלנו. צבצמו של נכרי נתנו. קס"ד. השתא דטעמא משום דהוה ליה תורת משכון ובעל חוב קונה משכון: ישראל שהלוה את הנכרי על חמלו. קודם הפסח לאחר הפסח אינו עובר אס נהנה ממנו: מאי לאו. בשלל הרהינו ובהא קמיפלגי דת"ק סבר מכאן ולהבא הוה גובה כו': אימא סיפא דברי הכל עובר. ואי טעמא משום להבא ולמפרע הוה איפכא הוה לן לאפוכי פלוגתייהו בהא ולא לאשיי דעמתייהו דלמאן דלמר לעיל צרישא עובר אלמא למפרע הוה גובה הכא הוה ליה למימר אינו עובר משום דבשעת הלוואה קם ליה צרשות נכרי ולמאן דלמר הכא כו':

באחריות. שלא באחריות פשיטא דיתן לירשיו אפילו לא זקפן עליו צמלוה אכל באחריות קמ"ל דה"ל יעבד לעצמו דה"ל כמפוס מחיים קמ"ל דלא חשיב ליה כמפוס מחיים כיון דזקפן עליו צמלוה: ופייסיה בזווי. רבותא נקט אף על פי שנתן מעות לא מצי למימר המעות שנתמחייבתי לאביהם נתמי לו: משתעבדנא לב"ח דאבובון מדרבי נתן. וא"ת גבי מטלטלים נמי יונמא הכי וגראה לר"י דדוקא גבי קרקע שייך למימר הכי דנתן שיעבוד היא דכשהקרקע זו משועבדת לראובן חשבינן ליה כאילו היא צדור דהא אס מכרה או משכנה חוזר לראובן וגובה אותה ולכן משועבדת נמי לצע"ח אכל מטלטלים אין להחשיבם כאילו הם צדור לראובן כיון שאילו מכרם או משכנם אין גובה מהן ומכאן יש להוכיח דהלכה כרבי נתן דהא רבא קאי כותמיה צשמעתין: אלא

שבק אבון גבך ומטלטלי דיתמי לבעל חוב לא משתעבדי ואמר רבא אי פיקח שמעון מגבי להו ארעא והדר גבי לה מינייהו (ט). דאמר רב נחמן יתומים שגבו קרקע בחובת אביהם בעל חוב חוזר וגובה אותה מהן אי אמרת בשלמא למפרע הוה גובה אמטו להכי חוזר וגובה אותה מהן דכמאן דגבו מחיים דאבוהון דמי אלא אי אמרת מכאן ולהבא הוה גובה אמאי חוזר וגובה אותה מהן הא הוה כמאן דובין יתמי נכסי דמי ואילו קני יתמי נכסי מי קא משתעבדי לבעל חוב שאני התם דאמר להו כי היכי דמשמעדנא ליה לאבובון משתעבדנא נמי לבעל חוב דאבובון מדר' נתן (ט). דתניא רבי נתן אומר ד'מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו שמוציאין מזה וגותנין ליה ת"ל ונתן לאשר אשם לו נתן נכרי שהלוה את ישראל על חמצו אחר הפסח מותר בהנאה אי אמרת בשלמא למפרע הוה גובה אמטו להכי מותר בהנאה אלא אי אמרת מכאן ולהבא הוה גובה אמאי מותר בהנאה דישאל הוה קאי הכא במאי עסקינן כשהרהינו אצלו לימא כתנאי ישראל שהלוה לנכרי על חמצו לאחר הפסח אינו עובר משום רבי מאיר אמרו עובר מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר למפרע הוה גובה ומר סבר מכאן ולהבא הוה גובה ותסברא אימא סיפא אבל נכרי שהלוה לישראל על חמצו לאחר הפסח דברי הכל עובר והא איפכא מיבעי ליה למאן דאמר התם אינו עובר הכא עובר דאמר התם עובר אינו עובר

מעות ולא היה לך ליתן לבעל חוב ולא לעבד בשביל אביהם חובות אביהם חל שיעבדו עליהן אלא על מעות שלא היו בעין לא חייב שיעבדו מחיים עליהן וכשהן בעין אין כאן ליה ולבעלי המעות דהיינו יתומים לא הלוה זה כלום: ואמר רבא גרסינן: אי פיקת. זה שמעון יטעון ויאמר להם אין לי מעות לפרוע לכם אלא קרקע יש לי ונתנה להם בחובותם (ט). וחזר וגובה אותה מהם בשביל אחריות מכירה שקבל אביהן עליו דהשתא כי אביו הוה ארעא איגלאי מילתא דלאו המחזיר לו כלום דשביק גביה אלא קרקע: בעל חוב. אחר של אביהן חזר וגובה אותה מהן אלמא אמרינן הנוטל קרקע בחובו מאותה שעה שנתן לו המעות נקנית לו: א"כ. אמרינן איגלאי מילתא למפרע שהיתה קנויה לאביהן קרקע זה שגבו בחוב אביהן משום הכי צ"ע אחר של אביהן חזר וגובה אותה מהן דכמאן דגבי לה מחיים דלצוהון דמי: אלא אי אמרו. כל הגובה קרקע בחובו אינה קנויה לו אלא מגבייה ואיך אמאי בעל חוב אחר חזר וגובה אותה מהן לא יאה דבר זה אלא כמי שקנו יתומים קרקע בנמעות שלהן מי הוה משמעדל לבעל חוב: שאני התם דלמר להו כי היכי דמשמעדל לנצוהון משמעדנא נמי לבעל חוב דלצוהון מדרבי נתן. לעולם מכאן ולהבא הוה גובה ומאי דלמר רב נחמן בעל חוב חזר וגובה אותה מהן משום דלמר לון בעל חוב ליתומים מכה מי צלתם וגביסם קרקע זו מכה שיעבוד של אביהן וכי היכי דמשמעדל לנצוהון קרקע זו של ליה שיהו מלכיים משמעדנא נמי לרדי שהיית מלוה של אביהן והמחזיר לו כלום משמעדל לי מדרבי נתן הלכך קדם שיעבדו עליה אלא ליה שהיתה ברשותו. ושמעון נמי אמר להו לבני ראובן כי היכי דהו נכסיי משמעדנא לנצוהון גס לעצמי מכה אביהן שהיה ליה אלאי מחמת אחריות המכירה מדר' נתן דמה לי אני מה לי אחר הלכך אע"פ שלא היתה קנויה לאביהם מחיים חל שיעבדו עליה אלא עצמי: לאשר אשם לו. לאשר הלוה לו לא נאמר אלא לאשר אשם לו לאשר הקרן שלו. צבצבא קמא (ט). אמרינן אשם זה קרן: סגן נכרי שהלוה בו. קס"ד. השתא בשלל מסרו לו אלא שיעבדו לו כשאר לווים שאם לא אהן לך עד יום פלוני בלא לבימי וגובה מחמתן זה: כשהרהינו אלנו. צבצמו של נכרי נתנו. קס"ד. השתא דטעמא משום דהוה ליה תורת משכון ובעל חוב קונה משכון: ישראל שהלוה את הנכרי על חמלו. קודם הפסח לאחר הפסח אינו עובר אס נהנה ממנו: מאי לאו. בשלל הרהינו ובהא קמיפלגי דת"ק סבר מכאן ולהבא הוה גובה כו': אימא סיפא דברי הכל עובר. ואי טעמא משום להבא ולמפרע הוה איפכא הוה לן לאפוכי פלוגתייהו בהא ולא לאשיי דעמתייהו דלמאן דלמר לעיל צרישא עובר אלמא למפרע הוה גובה הכא הוה ליה למימר אינו עובר משום דבשעת הלוואה קם ליה צרשות נכרי ולמאן דלמר הכא כו':

עין משפט
גד מצוה
א מ"י פ"ו מהלכות
ערכין הלכה טו:
ב מ"י פ"א מהל'
מלוה הלכה י סמג
עשין לז:
ג מ"י שם הלכה ט
וסמג שם טו"ע
ד מ"י ק"ו טע"ף א:
ה מ"י פ"ב שם הלכה
ד ו סמג עשין אג
טו"ע ח"מ ט"ו פו טע"ף
א: